

Luxemburg, október 2023

Výročná správa za rok 2022 10 najčastejšie kladených otázok

1. Akú úlohu zohráva Európsky dvor audítorov vo vzťahu k účtom EÚ?

Každý rok **kontrolujeme konsolidovanú účtovnú závierku EÚ a vyjadrujeme stanovisko** k trom otázkam: či je účtovná závierka spoľahlivá a či boli príjmy EÚ zinkasované a platby uhradené v súlade s pravidlami. Tieto kontroly sú základom pre naše **vyhlásenie o vierohodnosti**, ktoré sme podľa článku 287 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) povinní predložiť Európskemu parlamentu a Rade.

V roku 2022 dosiahli výdavky z rozpočtu EÚ **196 mld. EUR**, čo predstavuje 1,3 % kombinovaného hrubého národného dôchodku členských štátov EÚ. Ak zohľadníme výdavky z fondov vyčlenených na Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (47,3 mld. EUR), platby z EÚ dosiahli v roku 2022 celkovú výšku **243,3 mld. EUR**.

2. Ako sú výdavky RRF (balíka EÚ na obnovu) zohľadnené vo výročnej správe?

Nástroj NextGenerationEU (NGEU) je finančný balík, ktorý zahŕňa niekoľko programov na podporu členských štátov EÚ v ich hospodárskej obnove po pandémii COVID-19. Niektoré z týchto programov sa financujú z okruhov viacročného finančného rámca (VFR) na obdobie 2021 – 2027 a vzťahuje sa na ne model poskytovania podpory a pravidiel VFR. Na druhej strane Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (RRF), ktorý tvorí približne 90 % financovania NGEU, sa implementuje zásadne odlišným spôsobom ako výdavky z rozpočtu EÚ vo VFR. Zatiaľ čo prijímateľom výdavkov z rozpočtu EÚ sa uhrádza platba za vykonanie určitých činností alebo sa im preplatia vzniknuté náklady, v rámci RRF sa členským štátom platby uhrádzajú po uspokojivom splnení vopred stanovených míľnikov alebo cieľov. Do výročnej správy sme preto zahrnuli **samostatné stanovisko k výdavkom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti** a venovali sme mu kapitolu vo výročnej správe.

3. K akému záveru dospel Európsky dvor audítorov v roku 2022?

Potvrdili sme, že účtovná závierka za rok 2022 je **spoľahlivá** (to znamená, že sme vyjadrili výrok bez výhrad), tak ako za každý rozpočtový rok od roku 2007. Dospeli sme k záveru, že účtovná závierka za rok 2022 vyjadruje verne zo všetkých významných hľadísk finančnú situáciu EÚ, jej výsledky za príslušný rok, jej tok hotovosti aj zmeny čistých aktív.

Zistili sme, že v príjmoch sa nevyskytli významné chyby. V prípade výdavkov sme vydali dve samostatné stanoviská: jedno k rozpočtu EÚ a druhé k Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

Odhadovaná chybovosť vo výdavkoch z rozpočtu EÚ bola na úrovni 4,2 %. Oproti predchádzajúcim rokom, keď bola chybovosť na úrovni 3 % (2021) a 2,7 % (2019 a 2020), to predstavuje nárast. Rovnako ako za tri predchádzajúce roky sme dospeli k záveru, že chyba je v prípade roku 2022 rozšírená, a preto sme vyjadrili **záporný výrok**.

Vydali sme tiež samostatné stanovisko k výdavkom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Zistili sme, že 15 z 281 preskúmaných míľnikov a cieľov bolo ovplyvnených problémami so správnosťou, a preto sme vydali **výrok s výhradou**.

4. Čo znamená „rozšírená chyba“ a výdavky s „vysokým rizikom“?

Dve tretiny výdavkov z rozpočtu EÚ v roku 2022 boli považované za výdavky s vysokým rizikom. Hoci chybovosť v celkových výdavkoch odhadujeme na 4,2 %, ak skúmame oddelene len výdavky s vysokým rizikom, táto miera sa zvýši na 6 %. Keďže tento typ výdavkov má na celkových výdavkoch značnú váhu (66 %), túto chybu považujeme za rozšírenú. To znamená, že sa vyskytuje v celom kontrolovanom súbore alebo v jeho **podstatnej časti**.

Výdavky s vysokým rizikom tvorí hlavne **preplácanie** oprávnených nákladov na oprávnené činnosti **Európskou úniou** (podľa zložitých pravidiel). Náklady sa preplácajú napríklad v rámci výskumných projektov (v okruhu „Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika“), investícií do regionálneho rozvoja a rozvoja vidieka („Súdržnosť, odolnosť a hodnoty“ a „Prírodné zdroje a životné prostredie“) a projektov rozvojovej pomoci („Susedstvo a svet“). Podiel tohto typu výdavkov sa tento rok zvýšil na 66 % (v porovnaní so 63,2 % v roku 2021 a 59 % v roku 2020).

Výdavky s nižším rizikom tvoria **platby na základe nárokov**, ktoré sa vyplácajú prijímateľom, ktorí spĺňajú určité (menej komplexné) podmienky. Takéto platby zahŕňajú napríklad štipendiá pre študentov a výskumných pracovníkov (v okruhu „Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika“), priamu pomoc pre poľnohospodárov („Prírodné zdroje a životné prostredie“) a mzdy a dôchodky zamestnancov EÚ („Európska verejná správa“).

5. Čo znamená „výrok bez výhrad/výrok s výhradou/záporný výrok“?

Výrok „**bez výhrad**“ (tzv. čistý výrok) znamená, že údaje v účtovnej závierke poskytujú pravdivý a verný obraz a sú v súlade s pravidlami finančného výkazníctva a finančného riadenia. Príslušné transakcie sú zo všetkých významných hľadísk zákonne a správne.

Výrok „**s výhradou**“ znamená, že audítori nemôžu vyjadriť výrok bez výhrad, no zistené problémy nie sú rozšírené.

„**Záporný**“ výrok poukazuje na rozšírené problémy.

6. Čo znamená „významná“ chybovosť?

V audítorskej terminológii tento výraz znamená **hranicu, nad ktorou sa chyby považujú za chyby s významným účinkom**. Významná chybovosť je miera chýb, pri ktorej je pravdepodobné, že ovplyvní rozhodovanie predpokladaných používateľov audítorskej správy. My aj Európska komisia používame na stanovenie významnosti **prah na úrovni 2 %**.

7. Čo znamená nami „odhadovaná chybovosť“?

Údaj 4,2 % je náš odhad **sumy peňazí, ktoré nemali byť vyplatené** z rozpočtu EÚ, pretože sa podľa nášho názoru nevynaložili v súlade s pravidlami EÚ alebo s príslušnými vnútroštátnymi pravidlami.

Medzi typické chyby patria platby neoprávneným prijímateľom alebo na neoprávnené projekty, či platby za nákup služieb, tovaru alebo investícií, pri ktorých neboli správne uplatnené pravidlá verejného obstarávania.

8. Znamená to, že sa premrhalo 4,2 % peňazí EÚ?

Nie. Toto tvrdenie by nebolo správne, pretože medzi „chybou“ a „plytvaním“ je dôležitý rozdiel. Pri testovaní výdavkov z rozpočtu EÚ overujeme, či sa peniaze EÚ vynaložili v súlade s pravidlami, či boli účtované náklady správne vypočítané a či boli dodržané pravidlá oprávnenosti. Ak jedna alebo viaceré z týchto požiadaviek splnené neboli, nazývame to „chybou“. Tú vyjadruje údaj 4,2 %.

Hoci sa tieto chyby vyskytli v platbách na projekty alebo prijímateľov, ktorí nespĺňali podmienky oprávnenosti, ešte stále môžu mať zamýšľaný prínos. V tejto situácii boli platby čiastočne zákonné a správne alebo neboli vôbec zákonné a správne, no **nemožno ich považovať za premrhané**. Napríklad v prípade jedného postupu verejného obstarávania žiadny uchádzač nespĺnil potrebné požiadavky na výber. Podľa pravidiel sa mala vyhlásiť nová verejná súťaž. Verejný obstarávateľ však upravil metódu výpočtu výberových kritérií a vybral jedného z týchto uchádzačov. Hoci verejné obstarávanie nebolo v súlade s pravidlami a výdavky boli neoprávnené, nakúpená investícia (zváracia bunka) bola dodaná a používaná.

Samozrejme možná je aj situácia, keď sú výdavky zákonné a správne, no napriek tomu ide o plytvanie. Jedným príkladom, o ktorom sme v minulosti informovali, je prístavná infraštruktúra, ktorá bola vybudovaná bez toho, aby sa dostatočne zohľadnil predpokladaný objem prepravovaného nákladu.

9. Znamenajú zistené chyby podvod?

Vo veľkej väčšine prípadov tomu nič nenaznačuje. Podvod znamená úmyselné klamanie s cieľom získať nejaké výhody. Hoci môže byť ťažké odhaliť podvod bežnými auditorskými postupmi, pri auditorskom testovaní odhalíme každý rok niekoľko prípadov podozrenia z podvodu.

V roku 2022 sme v 760 kontrolovaných transakciách odhalili 14 prípadov podozrenia z podvodu. Všetky tieto prípady sme oznámili Európskemu úradu pre boj proti podvodom (OLAF), ktorý ich podľa potreby vyšetrí alebo urobí následné kroky v spolupráci s orgánmi členských štátov. Šesť z týchto prípadov bolo nahlásených aj Európskej prokuratúre (EPPO).

10. Prečo výročná správa poukazuje na zvýšené riziká súvisiace s dlhom EÚ a expozíciou rizika?

Dlh EÚ výrazne vzrástol v roku 2022 na 344,3 mld. EUR do konca roka (2021: 236,7 mld. EUR). Bolo to najmä v dôsledku nových úverov pre NGEU, európsky nástroj dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti (SURE) a makrofinančnú pomoc (MFA).

Zároveň výrazne **vzrástli náklady na prijaté úvery** v dôsledku rastúcich úrokových sadzieb. Zvýšili sa náklady na nové financovanie NGEU z 0,14 % v druhom polroku 2021 na 2,6 % v druhom polroku 2022. V roku 2022 dosiahol čistý úrok z úverov pre NGEU výšku 0,5 mld. EUR.

Expozícia rozpočtu EÚ sa zvýšila z 205 mld. EUR v roku 2021 na 248 mld. EUR v roku 2022. Dôvodom boli najmä dodatočné úvery z nástrojov NGEU a SURE poskytnuté členským štátom a úvery makrofinančnej pomoci poskytnuté Ukrajine. Okrem toho na konci roka 2022 už boli pridelené, ale zatiaľ nevyplatené ďalšie úvery vo výške 126 mld. EUR. Expozícia rozpočtu EÚ sa bude preto ďalej zvyšovať.